

Nr 36.

Av herr **Berglund**, om indragning av Ytterlännäs extra provinsialläkardistrikt och inrättande av ett nytt provinsialläkardistrikt med läkarstation i Nyland.

I motion nr 425 i andra kammaren vid lagtima riksdagen 1918 yrkade herr Vennerström m. fl., att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om avskaffande av den extra provinsialläkarinstitutionen och de extra provinsialläkarnas uppflyttning till ordinarie. De skäl motionärerna framhållit till stöd för sitt yrkande voro synnerligen tungt vägande, och endast den ekonomiska sidan av saken dikterade riksdagens avslag å motionen. Det i denna framförda kravet är för övrigt av tämligen gammalt datum, och de tvänne kommittéer, som senast haft hithörande spörsmål till behandling, ha starkt understrukt dess berättigande, men ha av samma anledning, som låg till grund för fjolårets riksdagsbeslut, ej framfört detsamma.

Ehuru det är min mening, att detta yrkande fortfarande — och så länge det ej i sin helhet är bifallet — är synnerligen berättigat, torde utsikterna att med framgång redan i år förnya detsamma vara mycket ringa. Att helt lämna saken å sido och ställa den på framtiden synes mig dock icke rådligt, då behovet av en reform i nämnda riktning för många orter är mycket stort. För att göra något i riktning mot det mål fjolårets motionärer ytterst syftade till — en förbättring av läkarvården på landsbygden — torde det vara lämpligt att för tillfället inskränka sig till att för riksdagen framställa kraven i detta hänseende från de orter, där de göra sig starkast gällande.

När en av de i förbigående härovan nämnda kommittéerna, 1916 års, behandlade frågan om läkardistriktsindelningen, framkom från förste provinsialläkaren i Västernorrlands län förslag, vari bl. a. länets samtliga extra pro-

vinsialläkardistrikt utom ett upptagits som ordinarie. Ett av dessa distrikt var Ytterlännäs, tillhörande Sollefteå provinsialläkardistrikt, vilket f. n. innefattar 13 socknar med en folkmängd av 28,693 personer. Till Ytterlännäs extra provinsialläkardistrikt höra socknarna Ytterlännäs, Dal och Torsåker med tillsammans 9,173 invånare. Detta extra läkardistrikt åtnjuter varken stats- eller landstingsbidrag. Läkaren är således vad bostad och lön beträffar beroende av distriktsstyrelsen och kommunalstämmorna, och vilka olägenheter detta innebär är uppenbart. Dals och Torsåkers socknar äro synnerligen betungade i skattehänseende, och detta torde i hög grad ha bidragit till att den nuvarande befattningshavaren ej kommit i åtnjutande av ålderstillägg från den sist nämnda socknen, ehuru han tjänstgjort på platsen i 19 år. Bidraget till läkarlönen från denna kommun är detsamma som för 50 år sedan. Om något dyrtidstillägg har det ej ens varit tal inom distriktet. Ännu mindre har det kunnat bli fråga om semester, emedan läkaren då, liksom vid eventuell sjukdom, måste avstå hela sin inkomst åt vikarien och dessutom ge honom dagsersättning. Nuvarande innehavaren har ej heller på mer än 5 år åtnjutit semester, en förmån, som däremot årligen kommer provinsialläkarna till godo — och det med bibehållen lön. I lönehänseende är hans ställning därför mycket sämre än om han varit ordinarie, och ändock har han samma skyldigheter som en sådan. Skulle nu av en eller annan orsak tjänsten bli ledig, är det mycket sannolikt, att den komme att förbli vakant. I sådant fall måste befolkningen i dessa socknar för erhållande av läkarvård vända sig till provinsialläkaren i Sollefteå. För största delen av dessa människor bleve härigenom avståndet till läkaren omkring 5 mil, för en del ända till 7 mil. För samtliga läkardistriktets invånare skulle det förlängas med 3,5—4 mil. Detta skulle i sin ordning medföra väsentligt ökade kostnader för läkarhjälp. Endast genom distriktets förvandling till ordinarie komma betingelser att förefinnas för att platsen i framtiden skall bliva besatt. Endast det stora behovet av en läkare på denna plats är det, som gjort, att tjänsten i fråga tillkommit, och det skulle vara orättvist att av dessa tre socknar fordra ytterligare anslag för att tjänsten i framtiden skall kunna upprätthållas. För övrigt borde det vara nog att de genom sina skatter bidra till provinsialläkarvården, och de ha således full rätt att ha sin tjänsteläkare på rimligt avstånd. När de senast beslutade omregleringarna av läkardistriktet hinna genomföras, äro dessa tre socknar jämte Gudmundrå socken de enda i Ångermanland, som själva betala sin provinsialläkarvård.

Genom den av mig härovan antydda omändringen uppstår även möjlighet att reglera de kringliggande provinsialläkardistriktet, så att de komma att innefatta en mindre folkmängd och en mindre areal än vad för när-

varande är fallet. En sådan reglering skulle bäst ske så, att från Sollefteå provinsialläkardistrikt avskildes Botcå socken och från Skogs provinsialläkardistrikt Styrnäs socken, vilka socknar skulle tillsammans med de tre förut nämnda bilda ett nytt läkardistrikt med bibehållande av nuvarande läkarstation, Nyland. Redan nu är förhållandet det, att de båda socknarna Botcå och Styrnäs använda sig av läkaren inom Ytterlännäs extra läkardistrikt, enär avståndet till denne är väsentligt mindre än till de respektive provinsialläkarna. Detta har också hittills gått bra, men när spanska sjukan rasade under förlidet år, måste ifrågavarande läkare neka att resa på sjukbesök till de två utanför hans distrikt belägna socknarna, vilket medförde, att de sjuka där i flera dagar fulgo vänta på läkarhjälp. Dessa båda socknar ha ej heller lämnat bidrag till avlöning av den läkare, de sedan distriktets inrättande betjänat sig av. Nu förefinnes inom de båda socknarna ett allmänt önskemål, att en omreglering i härovan föreslagen riktning med det snaraste måtte genomföras, och jag har mig bekant, att kommunalstämman i Styrnäs beslutat anhålla därom hos medicinalstyrelsen. Samma förslag har även blivit gjort av förste provinsialläkaren, och det har vunnit länsstyrelsens godkännande.

När de av förra årets riksdag i denna sak beslutade förändringarna i sin helhet genomförts, skulle, med av mig härovan framförda förslag, de läkardistrikt, som beröras däraf, få den storlek och det yttinnehåll, som nedanstående tabell utvisar. Till jämförelse meddelas även hur det för närvarande är ställt.

Läkardistrikt	För närvarande			Efter omreglering		
	Antal socknar	Folkmängd	Areal i kvkm.	Antal socknar	Folkmängd	Areal i kvkm.
Sollefteå	13	28,693	2,916.91	8	15,174	1,739.27
Ytterlännäs	3	9,173	448.08	5	12,656	786.44
Skog	7	19,096	1,149.50	5	15,424	772.87

Med stöd av vad jag härovan framhållit får jag sålunda yrka,

dels att riksdagen måtte besluta indraga nuvarande Ytterlännäs extra provinsialläkardistrikt och i stället inrätta ett nytt provinsialläkardistrikt, Nylands provinsialläkardistrikt, bestående av socknarne Ytterlännäs, Dal,

Torsåker, Boteå och Styrnäs med läkarstation i Nyland,
dels ock att riksdagen måtte anslå härför nödiga medel.

Stockholm den 16 januari 1919.

Sten Berglund.
